

Brussel, 17.12.2020
COM(2020) 820 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

Evaluatieverslag over het programma van de Unie ter ondersteuning van specifieke activiteiten om consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten meer te betrekken bij de beleidsvorming van de Unie op het gebied van financiële diensten voor de periode 2017-2020 overeenkomstig Verordening (EU) 2017/826 van het Europees Parlement en de Raad

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Evaluatieverslag over het programma van de Unie ter ondersteuning van specifieke activiteiten om consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten meer te betrekken bij de beleidsvorming van de Unie op het gebied van financiële diensten voor de periode 2017-2020 overeenkomstig Verordening (EU) 2017/826 van het Europees Parlement en de Raad

1. Samenvatting

Eindgebruikers (met name consumenten) en organisaties die de belangen van eindgebruikers vertegenwoordigen, slagen er niet in om in dezelfde mate als de industrie deel te nemen aan de beleidsvorming van de EU. Een belangrijke reden hiervoor zijn de schaarse middelen en het gebrek aan gespecialiseerde expertise bij eindgebruikers van financiële diensten en niet-industriële belanghebbenden. Na de crisis in 2008 werd een aantal initiatieven gestart om consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten actiever te laten deelnemen aan en te betrekken bij de beleidsvorming van de EU.

Naar aanleiding van een initiatief van het Europees Parlement startte de Commissie eind 2011 een proefproject voor het verstrekken van subsidies ter ondersteuning van de ontwikkeling van een financieel expertisecentrum. Het doel van dit centrum bestond erin consumenten en andere eindgebruikers te helpen door hun belangen te vertegenwoordigen en hen beter in staat te stellen deel te nemen aan de beleidsvorming van de Unie op het gebied van financiële diensten. Na een oproep tot het indienen van voorstellen kende de Commissie tussen 2012 en 2015 “werkingssubsidies” toe aan twee organisaties: Finance Watch en BETTER FINANCE (eerst met een proefproject en later in de vorm van een voorbereidende actie). Sinds 2016 worden deze subsidies “actiesubsidies” genoemd.

Uit de evaluatie in 2015 van het proefproject en van de daaropvolgende voorbereidende acties bleek dat de actie over het algemeen in haar opzet was geslaagd. Bijgevolg werd Verordening (EU) 2017/826¹ goedgekeurd. In deze verordening is een programma van de Unie vastgelegd voor de periode van 1 mei 2017 tot en met 31 december 2020 om de activiteiten van BETTER FINANCE en Finance Watch te blijven ondersteunen. Het onderhavige evaluatieverslag is bedoeld om de verplichting uit hoofde van artikel 9 van deze verordening na te komen en te evalueren of aan de doelstellingen van het programma is voldaan, met name wat betreft: i) het

¹ Verordening (EU) 2017/826 van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 tot vaststelling van een programma van de Unie ter ondersteuning van specifieke activiteiten om consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten meer te betrekken bij de beleidsvorming van de Unie op het gebied van financiële diensten voor de periode 2017-2020

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R0826&from=NL>

bevorderen van de deelname van consumenten bij beleidsvorming van de Unie op het gebied van financiële diensten; en ii) het verstrekken van informatie aan deze consumenten over vraagstukken op het gebied van de regulering van de financiële sector.

De Commissie is in 2019 een studie gestart ter evaluatie van: i) de activiteiten van Finance Watch en BETTER FINANCE in 2017 en 2018; en ii) de algemene uitvoering van het programma (zie de bijlage bij dit verslag). De studie was gebaseerd op een literatuuronderzoek, online-enquêtes en een onderhoud met deskundigen. De studie was een belangrijke bron van informatie voor dit evaluatieverslag. De Commissie vulde de studie aan met een analyse van de activiteiten van de twee begunstigden en van de uitvoering van het programma in 2019.

De conclusie van dit evaluatieverslag luidt dat de doelstellingen van het programma over het algemeen zijn gehaald. De doelstelling om consumenten en eindgebruikers van financiële diensten meer te betrekken bij de beleidsvorming in de Unie op het gebied van financiële diensten werd verwezenlijkt. Het werk van Finance Watch en BETTER FINANCE heeft de oriënterende debatten verrijkt en beide organisaties gaven alternatieve standpunten die de beleidsmakers anders mogelijk over het hoofd hadden gezien of hadden genegeerd. De twee organisaties boden belangrijke expertise via hun bijdragen aan openbare raadplegingen en hun deelname aan talrijke belangrijke deskundigengroepen van de Commissie en de Europese toezichthoudende autoriteiten (ETA's). Ze legden hun standpunten ook op andere manieren aan de beleidsmakers voor, zoals in hoorzittingen, bijeenkomsten, nota's, workshops, rondetafelgesprekken, conferenties enz. De doelstelling om informatie te verstrekken aan consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten over vraagstukken op het gebied van de regulering van de financiële sector werd over het algemeen ook gerealiseerd. Zowel Finance Watch als BETTER FINANCE hebben consumenten geïnformeerd door middel van campagnes, persberichten enz.

De twee organisaties hebben complementaire vakgebieden en doelgroepen die slechts gedeeltelijk overlappen. BETTER FINANCE richt zich op punten van zorg voor gebruikers van financiële diensten, met een sterke focus op beleggers en pensioenspaarders, evenals op duurzame en digitale financiering. Finance Watch richt zich op financiële retaildiensten in het algemeen en op duurzame financiering, maar ook op andere onderwerpen, zoals voorzorgskwesties.

In 2017-2019 ontving Finance Watch 2 686 957 EUR aan EU-subsidies. De organisatie kreeg ook aanvullende financiering van derden, met name van één organisatie (de MAVA Foundation). Sinds 2015 heeft zij er nieuwe leden in andere lidstaten bij gekregen, maar het aantal leden in Oost-Europa is nog steeds lager dan dat in West-Europa. Finance Watch behandelt technische onderwerpen vanuit het perspectief van de consument en op een eenvoudig te begrijpen manier. De kosten-outputverhouding (onder de output vallen verslagen, voorlichtingsbijeenkomsten, nota's, video's, evenementen en persberichten) was relatief stabiel tussen 2017 en 2019. De

organisatie wordt zeer doeltreffend geacht wat betreft het gebruik van sociale media. Zij verhoogde ook haar communicatiepotentieel met een nieuwe website.

In diezelfde periode ontving BETTER FINANCE 1 092 947 EUR aan EU-subsidies. BETTER FINANCE ontving niet veel financiering van derden. De organisatie dekte een aanzienlijk deel van haar budget (het aandeel waarvoor zij geen subsidies ontving van de Commissie) met lidmaatschapsgelden. Net als Finance Watch heeft ook BETTER FINANCE minder leden in Oost-Europa dan in West-Europa. De organisatie wordt bijzonder doeltreffend geacht in het leveren van bijdragen aan de beleidsvorming op EU-niveau. BETTER FINANCE reageerde op heel wat EU-raadplegingen en presenteerde haar bijdragen aan de beleidsvorming op evenementen, in publicaties en tijdens bijeenkomsten. Zij leverde hoogwaardige bijdragen en wordt zeer efficiënt geacht in haar gebruik van middelen en het behalen van resultaten tegen lage kosten. Haar aanwezigheid op sociale media werd als relatief laag, hoewel toenemend beschouwd. BETTER FINANCE lanceerde ook een nieuwe website ter verbetering van haar toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid.

Het op EU-niveau behartigen van de belangen van niet-industriële belanghebbenden blijft noodzakelijk om te waarborgen dat het standpunt van consumenten en eindgebruikers in aanmerking wordt genomen. Gezien hun afhankelijkheid van EU-financiering zouden Finance Watch en BETTER FINANCE zonder EU-financiering niet in staat zijn dezelfde mate van ondersteuning te bieden voor de belangen van gebruikers van financiële diensten, en zouden zij de belangen van consumenten derhalve niet op dezelfde manier kunnen vertegenwoordigen. Evenzo zouden andere EU-organisaties zonder EU-subsidies voor deze twee organisaties naar alle waarschijnlijkheid niet in staat zijn om de kloof te dichten. EU-financiering blijft dus noodzakelijk voor het bevorderen van de deelname van consumenten aan beleidsvorming van de EU op het gebied van financiële diensten.

Naast Finance Watch en BETTER FINANCE zijn er momenteel geen andere organisaties op EU-niveau die zich in dezelfde mate bezighouden met soortgelijke onderwerpen met betrekking tot financiële diensten.

2. Inleiding

Eindgebruikers (met name consumenten) en organisaties die de belangen van eindgebruikers vertegenwoordigen, slagen er niet in om in dezelfde mate als de industrie deel te nemen aan de beleidsvorming van de EU. Een belangrijke reden hiervoor zijn de schaarse middelen en het gebrek aan gespecialiseerde expertise bij eindgebruikers van financiële diensten en niet-industriële belanghebbenden. Na de crisis in 2008 werd een aantal initiatieven gestart om consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten actiever te laten deelnemen aan en te betrekken bij de beleidsvorming van de EU.

In navolging van een initiatief van het Europees Parlement startte de Commissie eind 2011 een proefproject voor het verstrekken van subsidies ter ondersteuning van de ontwikkeling van een

financieel expertisecentrum. Als gevolg hiervan en na een open oproep tot het indienen van voorstellen heeft de Commissie tussen 2012 en 2015 werkingssubsidies toegekend aan twee non-profitorganisaties: Finance Watch en BETTER FINANCE. De subsidies werden eerst toegekend in het kader van een tweejarig proefproject en vervolgens in de vorm van een voorbereidende actie.

Op grond van een positieve evaluatie van het programma in 2015 diende de Commissie in juni 2016 een wetgevingsvoorstel in om een Unieprogramma op te zetten om deze twee organisaties verder te blijven ondersteunen van 1 mei 2017 tot en met 31 december 2020. Verordening (EU) 2017/826, waarbij dit programma werd opgericht, werd door de medewetgevers vastgesteld in mei 2017. Hierin werden BETTER FINANCE en Finance Watch aangeduid als begunstigden van het programma.

De algemene begroting van het programma voor capaciteitsopbouw wordt onder de twee organisaties verdeeld in het licht van hun door de Commissie geanalyseerde subsidieaanvragen. Op grond hiervan ontvingen zij van de Commissie de in onderstaande tabel gegeven bedragen.

	Van 1 mei 2017 tot en met 31 december 2017	2018	2019	Van januari 2020 tot en met 9 september 2020*
Finance Watch	629 058,56 EUR	1 100 000,00 EUR	957 898,54 EUR	618 750 EUR
BETTER FINANCE	292 393,80 EUR	390 552,84 EUR	410 000,00 EUR	205 000 EUR

* Voorfinanciering

De definitieve som die in 2020 aan beide begunstigden wordt betaald, zal waarschijnlijk vergelijkbaar zijn met die van voorgaande jaren. De subsidieovereenkomst voorziet in de betaling van een maximumbedrag van 1 043 048 EUR aan Finance Watch en van 410 000 EUR aan BETTER FINANCE, indien aan de voorwaarden is voldaan.

Overeenkomstig artikel 7 van Verordening (EU) 2017/826 bedraagt het maximumpercentage voor rechtstreekse cofinanciering 60 % van de subsidiabele kosten.

Artikel 1 van de verordening biedt een basis voor de financiering van de volgende acties:

- a) onderzoek, met inbegrip van productie van eigen onderzoek en gegevens, en ontwikkeling van expertise;

- b) in gesprek gaan met consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten door contacten te onderhouden met bestaande consumentennetwerken en infolijnen in de lidstaten om kwesties in kaart te brengen die relevant zijn voor beleidsvorming op Unieniveau om de consumentenbelangen op het gebied van financiële diensten te beschermen;
- c) bewustmakingsactiviteiten, verspreidingsactiviteiten, en de verstrekking van financiële educatie en opleiding, rechtstreeks of via hun nationale leden, ook bij een breed publiek van consumenten, andere eindgebruikers van financiële diensten en niet-deskundigen;
- d) activiteiten ter versterking van de interactie tussen de leden van de in artikel 3, lid 1, genoemde organisaties alsook op bewustmaking en beleidsadvies gerichte activiteiten ter bevordering van de positie van die leden op het niveau van de Unie en ter bevordering van het publiek en algemeen belang in financiële regelgeving en Unieregelgeving.

Op grond van artikel 9 van Verordening (EU) 2017/826 dient de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over de verwezenlijking van de programmadoelstellingen. Hiertoe is dit verslag opgemaakt.

3. Doelstellingen van de evaluatie en de gebruikte methode

Overeenkomstig artikel 9 van Verordening (EU) 2017/826 moet in het evaluatieverslag het volgende worden geëvalueerd: i) de algehele relevantie en meerwaarde van het programma; ii) de doeltreffendheid en efficiëntie van de uitvoering ervan; en iii) de algehele en afzonderlijke doeltreffendheid van de inspanningen van de begunstigden wat betreft het verwezenlijken van de programmadoelstellingen.

Zoals in artikel 2 van de verordening is uiteengezet, zijn de doelstellingen van het programma de volgende:

- a) *het bevorderen van de actieve deelname en betrokkenheid van consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten, alsook van belangenbehartigers van consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten bij beleidsvorming van de Unie en andere relevante multilaterale beleidsvorming op het gebied van financiële diensten;*
- b) *het verstrekken van informatie aan consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten, alsook aan hun belangenbehartigers, over vraagstukken op het gebied van de regulering van de financiële sector.*

Ter ondersteuning van de beoordeling gaf de Commissie opdracht tot een studie (als bijlage bij dit verslag gevoegd) over de vraag of met de aan Finance Watch en BETTER FINANCE toegekende subsidies de doelstellingen van het programma werden verwezenlijkt. De studie bestond uit een uitvoerige, diepgaande analyse van de activiteiten van de begunstigden die werden medegefinancierd uit hoofde van de subsidieovereenkomsten voor 2017 en 2018. De studie werd gebaseerd op diverse bronnen die werden verzameld en beoordeeld via verschillende gegevensverzamelingskanalen: deskresearch, online-enquêtes en gesprekken met belanghebbenden.

Deskresearch

De contractant van de Commissie beoordeelde primaire bronnen, zoals jaarverslagen, werkprogramma's, enquêtes onder de leden en andere relevante documenten waarin belangrijke prestatie-indicatoren worden aangetoond. Deze werden, in voorkomend geval, aangevuld met literatuur op EU-, internationaal en nationaal niveau, waaronder artikelen in de media, om meer context te geven aan de analyse.

Online-enquête

De contractant organiseerde online-enquêtes over BETTER FINANCE en Finance Watch. De enquêtes bevatten specifieke vragen die waren afgestemd op het type belanghebbende. Er waren vijf groepen belanghebbenden: ledenorganisaties, verenigingen van banken, consumentenorganisaties, nationale overheidsinstanties en openbare EU-organen. Beide enquêtes konden van 7 oktober 2019 tot en met 3 december 2019 worden ingevuld. De enquêtes werden aan 309 belanghebbenden bezorgd en in totaal waren er 179 deelnemers (58 % deelname).

Gesprekken

De gesprekken met belanghebbenden verliepen deels volgens een bepaalde structuur en waren op dezelfde groepen belanghebbenden gericht als de enquêtes. De vragen waren bedoeld om de informatie uit de deskresearch en de online-enquêtes aan te vullen en eventuele ontbrekende gegevens of informatie toe te voegen. In totaal werden 25 gesprekken gevoerd met allerlei belanghebbenden.

De Commissie vulde de studie van de adviseur aan met, in het bijzonder, een analyse van de activiteiten van de twee begunstigden en van de uitvoering van het programma in 2019.

Een van de belangrijkste beperkingen voor de evaluatie was dat slechts een zeer beperkt aantal verwijzingen naar beide begunstigden kan worden teruggevonden in secundaire literatuur. De deskresearch bleef dus grotendeels beperkt tot informatie van de begunstigden zelf (bv. hun jaarverslagen). De enquêtes en gesprekken waren bedoeld om deze beperking aan te pakken.

4. Resultaat van de evaluatie

a) Algemene presentatie van het werk van de begunstigden tussen 2017 en 2019

FINANCE WATCH

Finance Watch is een internationale non-profitorganisatie naar Belgisch recht, geregistreerd op 28 april 2011. De organisatie telt momenteel 13 medewerkers, iets minder dan in 2017. Zij is samengesteld uit drie onderling verbonden afdelingen: research en belangenbehartiging;

communicatie en netwerken; en financiën en administratie. Alle afdelingen staan onder toezicht van de secretaris-generaal, de raad van beheer en de leden. De organisatie werd opgericht als tegenwicht voor de invloed van de financiële sector door de standpunten van het publiek en van de eindgebruikers van financiële diensten te vertegenwoordigen. Haar missie is het verdedigen van de belangen van het maatschappelijk middenveld in de financiële sector.

Het ledental van Finance Watch is sinds 2017 licht gestegen. De organisatie heeft nu 110 leden: 78 gewone leden (45 organisaties en 33 individuele leden) en 32 buitengewone leden (waaronder 22 organisaties en 10 individuele leden). De ledengroep is zeer divers en omvat de academische wereld, vakbonden, nationale netwerken van Finance Watch, ngo's en liefdadigheidsinstellingen die belang hebben bij de mondigheid van consumenten. De leden zijn afkomstig uit 17 lidstaten (met een kleiner ledenbestand in Oost-Europa dan in West-Europa) en 3 landen buiten de EU.

Finance Watch behandelt zeer diverse financiële onderwerpen, zoals financiële retaildiensten, het bankwezen, niet-renderende leningen, duurzame financiering, fintech, financiële markten, financieel toezicht, kapitaalmarktenunie (KMU) en financiële inclusie.

Finance Watch is grotendeels afhankelijk van EU-financiering: in 2017-2019 ontving de begunstigde 2 686 957 EUR van de Commissie. De rest van de financiering wordt hoofdzakelijk gedekt door middelen van derden, hetgeen goed was voor 39,4 % van de totale financiering voor subsidiabele fondsen in 2019 (met de MAVA Foundation² als belangrijkste financier).

BETTER FINANCE

BETTER FINANCE (de volledige naam is European Federation of Investors and Financial Services Users) is een geregistreerde organisatie die het algemene belang dient en die in 2009 in België werd opgericht. BETTER FINANCE telt momenteel acht medewerkers (twee meer dan in 2017) en heeft 37 organisaties als leden. Tot de leden behoren aandeelhoudersverenigingen, nationale ngo's die gericht zijn op particuliere beleggers of consumentenbescherming, pensioenfondsen en consumentenverenigingen. De leden zijn afkomstig uit 18 EU-lidstaten (met een kleiner ledenbestand in Oost-Europa dan in West-Europa) en vijf landen buiten de EU.

Gezien de lidmaatschapsstructuur van BETTER FINANCE spitste het beleid van de organisatie zich toe op allerlei onderwerpen die relevant zijn voor kleine beleggers, zoals: beleggersbescherming, toezicht en handhaving, financiële producten (priip's³, icbe⁴, MiFID⁵ enz.), pensioenen (IDD⁶, PEPP⁷, IBPV's enz.), transparantie van kosten en prestaties,

² MAVA Foundation is een filantropische stichting die zich richt op: i) het behoud van de biodiversiteit in het Middellandse Zeegebied, West-Afrika & Zwitserland; en ii) de bevordering van een duurzame economie. Tot eind 2019 maakte Finance Watch deel uit van een MAVA-programma (Economics for Nature - E4N) waarin de aandacht uitging naar benaderingen voor het herstel en het behoud van natuurlijk kapitaal. <https://mava-foundation.org/>

³ Verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (priip's).

⁴ Instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's).

⁵ Richtlijn markten voor financiële instrumenten (MiFID).

⁶ Richtlijn verzekeringsdistributie (IDD).

informatieverstrekking vóór het sluiten van een contract, advies en verdeling van retailbeleggingsproducten, rechten van aandeelhouders, duurzame en digitale financiering enz.

In 2017-2019 ontving de begunstigde 1 092 947 EUR van de Commissie. Voor het deel van de financiering dat niet wordt gedekt door de subsidies van de Commissie vertrouwt BETTER FINANCE voornamelijk op lidmaatschapsgelden en partnerschapsbijdragen (die goed waren voor ongeveer 37 % van de totale opbrengsten in 2018-2019).

b) Evaluatie op basis van de criteria

Algemene relevantie en EU-meerwaarde van het programma

Het behartigen van de belangen op EU-niveau van niet-industriële belanghebbenden blijft noodzakelijk om te waarborgen dat het standpunt van consumenten en eindgebruikers in overweging wordt genomen. Aangezien een groot deel van de wetgeving inzake financiële diensten wordt vastgesteld op EU-niveau, moeten de organisaties die de belangen van de consument verdedigen ook actief zijn op EU-niveau. Deze organisaties moeten bovendien worden gesteund door een uitgebreid ledenbestand in de lidstaten.

Dankzij het programma van de Unie kunnen deze organisaties ervoor zorgen dat zij over de benodigde expertise beschikken om de belangen van consumenten en eindgebruikers doeltreffend te kunnen verdedigen bij de financiële beleidsvorming. Gezien hun afhankelijkheid van EU-financiering zouden Finance Watch en BETTER FINANCE zonder EU-subsidies niet in staat zijn dezelfde mate van ondersteuning te bieden voor de belangen van gebruikers van financiële diensten. Bovendien blijft het aantrekken van extra middelen voor consumentenkwesties structureel moeilijk. Dit is deels te wijten aan de wijde verspreiding van de belangengroepen en de marginale stimulansen voor elk individu. Dit is het geval voor BETTER FINANCE en Finance Watch, maar ook voor andere organisaties die consumenten vertegenwoordigen. Zonder EU-subsidies voor deze twee organisaties zouden andere EU-organisaties waarschijnlijk niet in staat zijn om de lacune te dichten.

Om te waarborgen dat deze groepen actief deelnemen aan en worden betrokken bij beleidsvorming van de EU en andere multilaterale beleidsvorming op het gebied van financiële diensten, is het noodzakelijk om deze subsidies te blijven verlenen.

BETTER FINANCE en Finance Watch zijn er beiden in geslaagd om zichzelf te profileren als een belangrijke spreekbuis voor consumenten op het gebied van financiële diensten; een gebied waarin zij heel wat expertise hebben opgebouwd. Zoals uit de studie is gebleken, worden BETTER FINANCE en Finance Watch zeer gewaardeerd door belanghebbenden, en wordt hun inbreng beschouwd als kwalitatief zeer hoogstaand. Hun activiteiten zijn complementair en overlappen slechts gedeeltelijk. BETTER FINANCE richt zich op de problemen van gebruikers

⁷ Pan-Europees persoonlijk pensioenproduct (PEPP).

van financiële diensten, met sterke nadruk op beleggers en pensioenspaarders, alsook op duurzame financiering en digitale financiering. Finance Watch richt zich meer op financiële retaildiensten in het algemeen, maar ook op andere onderwerpen zoals duurzame financiering en voorzorgskwesties. Samen behandelden deze twee organisaties de meeste consument- of gebruikersgerelateerde onderwerpen in het oriënterende debat van de EU over financiële diensten in 2017-2019.

Naast Finance Watch en BETTER FINANCE zijn er momenteel geen andere organisaties op EU-niveau die zich in dezelfde mate bezighouden met soortgelijke onderwerpen met betrekking tot financiële diensten. Andere organisaties (bv. BEUC⁸, COFACE⁹ of AGE Europe¹⁰) vertegenwoordigen consumenten, maar zijn niet uitsluitend gericht op financiële diensten en beschikken mogelijk niet over hetzelfde niveau van specialisatie en expertise over het onderwerp. Gezien de complexiteit en de technische aard van de wetgeving inzake financiële diensten is deze diepgaande kennis van een breed scala aan financiële onderwerpen noodzakelijk om te waarborgen dat de belangen van consumenten naar behoren kunnen worden vertegenwoordigd.

De doeltreffendheid en efficiëntie van de uitvoering van het programma

Gezien de complexiteit van het wetgevingsproces kan een overeengekomen wetgevingstekst, of elementen daaruit, niet worden toegeschreven aan de belangenbehartiging van één organisatie. Het is evenwel duidelijk dat sommige wijzigingen die door de begunstigden tijdens de wetgevingsonderhandelingen werden voorgesteld, door de wetgever zijn overgenomen. Zo werden sommige door BETTER FINANCE en Finance Watch voorgestelde wijzigingen met betrekking tot het PEPP-voorstel aangenomen door de wetgevers. De belanghebbenden met wie tijdens de studie werd gesproken waren van mening dat de financiële beleidsvorming was verbeterd als gevolg van dit programma. Deze belanghebbenden gaven ook aan dat de beleidsmakers zich beter geïnformeerd voelden dankzij het werk van de begunstigden.

Finance Watch en BETTER FINANCE hebben in hoge mate bijgedragen tot het financiële beleidvormingsproces, met name door hun bijdragen aan openbare raadplegingen, hun deelname aan belangrijke deskundigengroepen van de Commissie en de ETA, en bijkomende publicaties. Op grond van hun onderzoeksactiviteiten konden de begunstigden helpen de leemtes in het algemene begrip van bepaalde financiële fenomenen te vullen.

⁸ BEUC (Europees Bureau van Consumentenverenigingen) is de overkoepelende organisatie van 44 onafhankelijke consumentenorganisaties uit 32 landen. Het bureau heeft als taak om deze organisaties te vertegenwoordigen in de EU-instellingen en op te komen voor de belangen van Europese consumenten.
<https://www.beuc.eu/>

⁹ COFACE Families Europe bevordert het welzijn, de gezondheid en de veiligheid van gezinnen en hun leden in een veranderende samenleving en treedt op als vertrouwensentiteit voor family mainstreaming en als spreekbuis van en voor de behoeften van gezinnen in de EU en daarbuiten.
<http://www.coface-eu.org/>

¹⁰ AGE Platform Europe is een Europees netwerk van non-profitorganisaties voor mensen van 50 jaar en ouder, met als doel EU-burgers van 50 jaar en ouder een stem te geven en hun belangen te bevorderen, en om de kwesties die hen het meest aangaan onder de aandacht te brengen.
<https://www.age-platform.eu/about-age>

Samen hebben de begunstigden aan de meeste consument- of gebruikersgerelateerde onderwerpen gewerkt in het oriënterende debat van de EU over financiële diensten. BETTER FINANCE hield zich vooral bezig met werkstromen in verband met problemen van gebruikers van financiële diensten en concentreerde zich daarbij voornamelijk op beleggers en pensioenspaarders, evenals op duurzame en digitale financiering. Finance Watch hield zich bezig met financiële retaildiensten, duurzame financiering en prudentiële onderwerpen. Sommige belanghebbenden voerden evenwel aan dat de begunstigden dieper hadden kunnen ingaan op bepaalde onderwerpen, zoals de evaluatie en kredietbeoordeling van de ETA.

Om consumenten te informeren, het bewustzijn te vergroten en bij te dragen tot financiële voorlichting, leverden de begunstigden aanzienlijke inspanningen om samen te werken met consumenten, onder ander door gebruik te maken van innovatieve instrumenten, sociale media en campagnes.

Algemene en individuele doeltreffendheid en efficiëntie van de prestaties van de begunstigden met betrekking tot het verwezenlijken van de doelstellingen

FINANCE WATCH

Doeltreffendheid

Tijdens de evaluatieperiode nam Finance Watch deel aan de belangrijkste debatten en beleidsontwikkelingen op het gebied van financiële regelgeving. Daarbij kwamen zeer gevarieerde onderwerpen aan bod, waaronder verzekeringen, financiële inclusie, duurzame financiering en fintech. Finance Watch werkte in 2017 met name aan onderwerpen zoals fintech, MiFID II, niet-renderende leningen, motorrijtuigenverzekeringen en grensoverschrijdende betalingen. In 2018 en 2019 lag de nadruk vooral op duurzame financiering. Andere onderwerpen waren onder andere financiële inclusie en Solvabiliteit II. Sommige belanghebbenden gaven aan dat Finance Watch ook bijkomende onderwerpen had kunnen behandelen, zoals de bedrijfscultuur in financiële instellingen.

Finance Watch bracht haar expertise ook op andere manieren in het beleidsvormingsproces in, met name door te reageren op openbare raadplegingen en deel te nemen aan deskundigengroepen van de Commissie en de ETA. In 2017-2019 reageerde Finance Watch op belangrijke raadplegingen met betrekking tot haar vakgebieden. Zij reageerde op 33 openbare raadplegingen over financieel beleid. Ter illustratie: in 2017 verstrekte de organisatie input aan de Commissie over fintech en over transparantie en kosten in grensoverschrijdende transacties en gaf zij de ESMA¹¹ advies over richtsnoeren voor geschiktheidseisen uit hoofde van MiFID II. In 2018 antwoordde zij op de raadpleging van de Commissie betreffende de vaststelling van een kader om duurzame investeringen te vergemakkelijken en op een voorstel voor een richtlijn over een “new deal” voor consumenten. Zo reageerde zij in 2019 op raadplegingen in het kader van het

¹¹ Europese Autoriteit voor effecten en markten (ESMA).

EU-actieplan inzake duurzame financiering, op de raadpleging van de ESMA over de integratie van duurzaamheidsrisico's en -factoren in MiFID en de AIFM-richtlijn en de richtlijn inzake icbe's. Zij gaf tevens input voor de evaluatie van de richtlijn consumentenkrediet en voor de raadpleging van de Eiopa over duurzaamheid in Solvabiliteit II. Uit de studie van de adviseur bleek dat de kwaliteit van deze antwoorden op de raadpleging hoog was.

Finance Watch bleef ook actief deelnemen aan de werkzaamheden van de deskundigengroepen van de Commissie en de ETA, zoals de gebruikersgroep financiële diensten en de technische deskundigengroep inzake duurzame financiering van de Commissie, en de raadgevende deskundigengroep inzake digitale ethiek van de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (Eiopa). Tijdens de genoemde periode is haar deelname aan deskundigengroepen¹² licht toegenomen. Finance Watch bekleedde vijf functies in deskundigengroepen in 2017 en zeven in 2018 en 2019.

Daarnaast heeft Finance Watch steeds meer briefings en nota's (4 in 2017, 9 in 2018 en 13 in 2019) over verschillende onderwerpen gepubliceerd. De organisatie publiceerde bijvoorbeeld de voorlichtingsnota "ESMA's role in sustainable finance" (in 2017), een beleidsnota over overmakingen (in 2018) en de beleidsbrief "Insurance and discrimination" (in 2019). Tijdens de verkiezingen voor het Europees Parlement bereidde Finance Watch briefings voor kandidaten voor en werkte de organisatie samen met de nieuw verkozen leden van het Europees Parlement om de volgende zittingsperiode voor te bereiden. Tijdens 2017-2019 bracht Finance Watch 24 publicaties tot stand, waaronder verscheidene beleidsnota's en discussienota's, maar ook uitvoerige onderzoeksrapporten. Zo publiceerde de organisatie in 2018 de tweede editie van de *Global green finance index (GGFI 2)*, op basis van een wereldwijd onderzoek naar de standpunten van financiële deskundigen over de kwaliteit en de diepgang van het aanbod van groene financiering in 110 internationale financiële centra.

Het doel om eindgebruikers en niet-industriële belanghebbenden meer te betrekken werd aangepakt via campagnes, gemeenschapsevenementen, video's, tekenfilms enz. Het aantal door Finance Watch georganiseerde evenementen nam tijdens de periode 2017-2019 toe (gemiddeld twaalf evenementen per jaar). Zo organiseerde zij in 2018 het Change Finance Forum (waarin verschillende deskundigen werden samengebracht om te debatteren over uiteenlopende onderwerpen), dat bijzonder doeltreffend bleek om consumenten voor zich in te nemen. Een andere activiteit die in 2019 heel wat aandacht trok, was een door Finance Watch gelanceerde campagne over de plannen van Facebook om Libra, een eigen betalingssysteem/munt, in te voeren. De campagne werd opgezet om beleidsmakers en het publiek in kennis te stellen van de risico's voor de stabiliteit van het financiële stelsel en bood het publiek de mogelijkheid zijn bezorgdheden kenbaar te maken via een petitie. Ook werd een aantal video's (49 video's in

¹² Dit getal heeft alleen betrekking op de deelname aan deskundigengroepen door vertegenwoordigers van Finance Watch. Het houdt geen rekening met de eventuele deelname van deskundigen die lid zijn van een van de ledenorganisaties van Finance Watch, tenzij zij als vertegenwoordigers van Finance Watch in de groep zitten.

2017-2019) gemaakt om burgers meer inzicht te geven in financiële kwesties. Zo lanceerde de begunstigde in 2018 verscheidene korte filmpjes over verschillende onderwerpen, zoals kapitaalvereisten, duurzame financiering, bonussen van handelaren en stimulansen voor buitensporige risico's. Finance Watch slaagde er ook in haar communicatie te verbeteren met een nieuw instrument met gebruikmaking van tekenfilms waarmee een breder publiek en niet-deskundige belanghebbenden konden worden bereikt.

Finance Watch informeerde het publiek over problemen op het gebied van de regulering van de financiële markten via haar leden en door middel van gecoördineerde acties op nationaal niveau. De geïnterviewde belanghebbenden benadrukten dat de door Finance Watch verstrekte expertise in nationale debatten van de belanghebbenden werd ingezet. In enkele gevallen vertaalden deze belanghebbenden de publicaties van Finance Watch in hun nationale taal.

De respondenten op de enquête beoordeelden de kwaliteit van de communicatieactiviteiten van Finance Watch als hoog en haar nieuwsbrief als bijzonder doeltreffend. Tijdens de genoemde periode publiceerde Finance Watch 51 persberichten. De respondenten op de enquête vonden dat de persberichten doeltreffend waren met betrekking tot het informeren van consumenten. Via sociale media deelde Finance Watch inhoud en reageerde zij op verschillende onderwerpen, zoals klimaatverandering en de uitbraak van COVID-19. De organisatie werd als bijzonder doeltreffend beschouwd in haar gebruik van sociale en online media en bereikte een veel groter publiek dan andere soortgelijke organisaties. Het aantal volgers op sociale media nam sterk toe in 2017-2019 en Finance Watch heeft momenteel een groot aantal volgers in vergelijking met soortgelijke organisaties (21 000 volgers op Facebook en 10 750 volgers op Twitter). Zij verhoogde ook haar communicatiepotentieel met een nieuwe website. Bovendien geniet Finance Watch volop aandacht in de internationale media en werd zij tussen 2017 en 2019 in 374 artikelen in de internationale pers genoemd.

Over het algemeen bleek uit de studie dat de output van Finance Watch als kwalitatief zeer hoogwaardig wordt beschouwd, onder andere door ambtenaren van de Europese instellingen, de leden van Finance Watch, en andere belanghebbenden.

Efficiëntie

Uit de studie bleek dat de kosten-outputverhouding van Finance Watch tijdens de evaluatieperiode relatief stabiel was. Van 2017 tot 2018 leidde de toename van uitgaven op het gebied van expertise, beleidsanalyse, belangenbehartiging en beleidsbeïnvloeding tot een hogere output (bijvoorbeeld verslagen, briefings, nota's, openbare hoorzittingen, openbare interventies en video's). Op andere gebieden, zoals communicatie, was de kosten-outputverhouding ook relatief stabiel, hetgeen erop wijst dat het efficiëntieniveau gelijk bleef.

Van 2018 tot 2019 namen de uitgaven op het gebied van communicatie enigszins toe. Het grotere aantal communicatieactiviteiten in 2019 ten opzichte van 2018 (zoals evenementen,

persberichten en de lancering van de nieuwe website) wees op een toename van de efficiëntie op het gebied van communicatie.

BETTER FINANCE

Doeltreffendheid

BETTER FINANCE bezorgde beleidsmakers de standpunten van eindgebruikers van financiële diensten door middel van de antwoorden op openbare raadplegingen, deelname aan deskundigengroepen, standpuntnota's en discussies met verschillende belangengroepen. In de loop der jaren behandelde BETTER FINANCE een breed scala aan onderwerpen die relevant zijn voor financiële consumenten. In 2017 hadden pensioensparen en “robo-investeringen”¹³ de volle aandacht van BETTER FINANCE. In 2018 besteedde de organisatie onder andere aandacht aan onderwerpen met betrekking tot de bescherming van beleggers en gebruikers van financiële diensten, en aan de naleving van de regels betreffende informatieverstrekking vóór het sluiten van een contract voor verpakte retailbeleggingsproducten. In 2019 werkte BETTER FINANCE aan onderwerpen als collectief verhaal, MiFID II, PEPP, priip's, icbe, Solvabiliteit II, IDD, IBPV, de kapitaalmarktenunie, duurzame financiering (taxonomie, milieukeur) en digitale financiering.

Gedurende deze drie jaar ging BETTER FINANCE bijzonder doeltreffend te werk. Zo reageerde de organisatie op bijna 70 raadplegingen. Tijdens de openbare raadplegingen werden uiteenlopende onderwerpen behandeld, met name onderwerpen die relevant zijn voor beleggers. In 2017 leverde BETTER FINANCE bijvoorbeeld input tijdens de raadpleging van de ESMA over de governancevereisten in het kader van MiFID, alsook tijdens de raadpleging over het formaat en de inhoud van de prospectus. In 2018 antwoordde BETTER FINANCE onder andere op de gezamenlijke overlegnota van de ETA met betrekking tot wijzigingen aan de essentiële-informatiedocumenten voor priip's¹⁴, en op de geschiktheidsenquête van de Commissie over de openbaarmaking van ecologische, sociale en governance-informatie (ESG). In 2019 reageerde zij op de raadpleging van de ESMA betreffende de integratie van duurzaamheidsrisico's en -factoren in de richtlijn inzake icbe's en de AIFM-richtlijn¹⁵. Daarnaast reageerde BETTER FINANCE ook op raadplegingen op het gebied van duurzame en digitale financiering, zoals de raadpleging van de Commissie inzake regels voor digitale oplossingen en efficiënte grensoverschrijdende transacties, alsook op de raadpleging van de EBA¹⁶ over de discussienota met betrekking tot haar benadering van financiële technologie (fintech), en op de vragenlijst van de deskundigengroep op hoog niveau over duurzame financiering. De respondenten gaven aan dat BETTER FINANCE technische gebieden op een voor consumenten en eindgebruikers

¹³ Investeren naar aanleiding van advies dat door een computerprogramma wordt gegeven op basis van klantgegevens, zoals leeftijd, salaris en risicotolerantie.

¹⁴ Essentiële-informatiedocumenten voor verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten (priip's).

¹⁵ Richtlijn beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (AIFM-richtlijn).

¹⁶ Europese Bankautoriteit.

eenvoudig te begrijpen manier behandelt. Bovendien stelde BETTER FINANCE gedurende deze drie jaar meer dan 15 standpuntnota's op.

BETTER FINANCE bleef ook deelnemen aan en input leveren voor discussies van deskundigengroepen, zoals de gebruikersgroep financiële diensten van de Europese Commissie, de Stakeholdergroep bankwezen (EBA) en het Forum op hoog niveau over de kapitaalmarktenunie en de PEPP-deskundigengroep (Eiopa). Tijdens de genoemde periode is haar deelname aan deskundigengroepen¹⁷ licht toegenomen. BETTER FINANCE bekleedde acht functies in deskundigengroepen in 2017, acht in 2018 en tien in 2019. BETTER FINANCE werd ook uitgenodigd om te spreken tijdens een aantal hoorzittingen, zoals over het PEPP-voorstel in het Europees Parlement.

Naast de beleids- en discussienota's maakte BETTER FINANCE ook een aantal uitvoerige researchverslagen op (vier in 2017, zeven in 2018 en zes in 2019), waarin zij huidige kwesties besprak die relevant waren voor consumenten en eindgebruikers van financiële diensten. Zo gaf zij in 2017 publicaties over "robo-advies"¹⁸ en pensioensparen uit. Bovendien publiceerde de organisatie verslagen over onderwerpen betreffende de bescherming van beleggers die werden opgevolgd door het Europees Parlement, met name de nota "The Mis-selling of Financial Products". In 2018 publiceerde BETTER FINANCE het researchverslag *Fund Benchmark Disclosure Compliance*, waarin zij onderzoek deed naar de naleving van essentiële-informatiedocumenten van bepaalde icbe's die beleggen in aandelen.

De doelstelling om consumenten beter te informeren werd gerealiseerd door middel van campagnes, evenementen en persberichten. Tussen 2017 en 2019 publiceerde BETTER FINANCE meer dan 70 persberichten met informatie over beleids- en regelgevingsontwikkelingen op Europees niveau die gevolgen hebben voor beleggers en eindgebruikers van financiële diensten. Dankzij het toenemende aantal persberichten in allerlei talen onderhield de begunstigde contact met de financiële en de algemene pers.

Gedurende deze drie jaar organiseerde BETTER FINANCE gemiddeld acht evenementen per jaar (zoals internationale en persconferenties), waarbij het aantal deelnemers elk jaar toenam. In 2019 organiseerden BETTER FINANCE en het CFA Institute bijvoorbeeld samen een internationale conferentie over "Sustainable Value for Money". BETTER FINANCE geniet volop aandacht in de internationale media en werd tussen 2017 en 2019 in 296 artikelen in de internationale pers genoemd.

BETTER FINANCE lanceerde haar nieuwe website begin 2019 en bood haar bezoekers daarmee een gebruiksvriendelijkere interface en makkelijkere toegang tot de belangrijkste informatie. Zij

¹⁷ Dit getal heeft alleen betrekking op de deelname aan deskundigengroepen door vertegenwoordigers van BETTER FINANCE. Het houdt geen rekening met de eventuele deelname van deskundigen die lid zijn van een van de ledenorganisaties van BETTER FINANCE, tenzij zij als vertegenwoordigers van BETTER FINANCE in de groep zitten.

¹⁸ Financieel advies dat door een computerprogramma wordt gegeven op basis van klantgegevens, zoals leeftijd, salaris en risicotolerantie.

informeerde haar leden en belanghebbenden ook over de meest recente wet- en regelgevingsontwikkelingen via een nieuwsbrief.

Uit de studie bleek dat de aanwezigheid van BETTER FINANCE op sociale media relatief laag is (in vergelijking met vergelijkbare organisaties). De sociale media-accounts van BETTER FINANCE hebben een beperkt, maar toenemend aantal volgers (452 volgers op Facebook en 1 340 volgers op Twitter).

Efficiëntie

In de studie werd ook de output van BETTER FINANCE geanalyseerd, zowel wat kwantiteit als kwaliteit betreft, en werd geconcludeerd dat die output stabiel was. Over het algemeen was er gedurende die drie jaar een algemene toename van activiteiten betreffende bewustmaking, verspreiding, financieel onderwijs en opleiding. Tussen 2017 en 2019 verbeterde BETTER FINANCE de kosten-outputverhouding voor haar andere activiteiten (zoals research en belangenbehartiging).

Van 2018 tot 2019 namen de uitgaven toe op het gebied van bewustmaking, verspreiding, financieel onderwijs en opleiding. De toenemende output (zoals evenementen en persberichten) duidde erop dat de efficiëntie op dit gebied relatief stabiel was.

5. Conclusie

Uit de evaluatie wordt duidelijk dat de doelstellingen van het programma over het algemeen zijn gehaald.

De doelstelling om consumenten en eindgebruikers van financiële diensten meer te betrekken bij de beleidsvorming in de Unie op het gebied van financiële diensten werd verwezenlijkt. Het werk van Finance Watch en BETTER FINANCE heeft de oriënterende debatten verrijkt. Deze twee organisaties boden een alternatief standpunt dat de beleidsmakers anders mogelijk over het hoofd hadden gezien of hadden genegeerd. Beide organisaties boden belangrijke expertise via bijdragen aan openbare raadplegingen en deelname aan talrijke deskundigengroepen van de Commissie en de ETA. Zij maakten hun standpunten aan de beleidsmakers op zeer uiteenlopende manieren kenbaar (zoals tijdens hoorzittingen, bijeenkomsten, in nota's enz.)

Het doel om consumenten en andere eindgebruikers van financiële diensten informatie te verstrekken over vraagstukken op het gebied van de regulering van de financiële sector is over het algemeen gehaald. Beide begunstigen hielden consumenten op de hoogte, onder andere via campagnes, persberichten enz.

Om de belangen van consumenten en eindgebruikers te verdedigen, blijft belangenbehartiging op EU-niveau namens niet-industriële belanghebbenden noodzakelijk.

Gezien hun afhankelijkheid van EU-financiering zouden Finance Watch en BETTER FINANCE zonder EU-financiering niet in staat zijn dezelfde mate van ondersteuning te bieden voor de

belangen van gebruikers van financiële diensten en zouden zij de belangen van consumenten derhalve niet op dezelfde manier kunnen vertegenwoordigen. Zonder EU-subsidies voor deze twee organisaties zouden andere EU-organisaties ook niet in staat zijn om de lacune te dichten. EU-financiering blijft dus noodzakelijk om de deelname van consumenten bij beleidsvorming van de EU op het gebied van financiële diensten te bevorderen.

Naast Finance Watch en BETTER FINANCE zijn er momenteel geen andere organisaties op EU-niveau die zich in dezelfde mate bezighouden met soortgelijke onderwerpen met betrekking tot financiële diensten.